

Ba Ursing ...min romans

Die beiden Grenadiere

Text: Heinrich Heine

Musik: Robert Schumann

Jag minns med starka känslor en återkommande händelse från min barndom. Min far slog sig ofta ned vid flygeln och spelade och sjöng med härlig barytonröst. Emellanåt återkom ovannämnda romans, som är både litterärt, historiskt och musikaliskt intressant och därför värd ett omnämnande.

Heinrich Heine, författare till denna dikt, var född 1797 i en judisk köpmansfamilj. Hans hemstad var Düsseldorf, som då hölls ockuperad av Napoleons trupper. Detta i sin tur innebar att den judiska befolkningen fick samma medborgerliga rättigheter, som den övriga befolkningen. Napoleon var omtyckt.

Heine är både känd som en stor poet och en spefullt ironisk skriftställare. I romanslitteraturen återfinns vi Heine bl.a. i Frauenliebe und -leben, Dichterliebe och många, många fler. Få tyska diktare har fått sina verk så ofta tonsatta som Heinrich Heine. Hans politiska intresse tog tidigt allt mer överhanden och han hade bekymmer med att få sina samhällskritiska skrifter publicerade. Heine flyttade då, året är 1831, dvs ett år efter julirevolutionen i Paris, till Frankrike.

Den här behandlade dikten är publicerad i diktsamlingen Romanzen und Balladen. Musiken är skriven 1840 och publicerad 1844. Den har opustalet 49:1. När Robert Schumann satte musik till dikten ändrade han titeln till Die beiden Grenadiere. Dikten handlar om två franska soldater, grenadjärer, som deltagit i Napoleons fälttåg till Ryssland 1812. De har tagits till fånga och förmodligen förts till Sibirien. Flera år efter freden fick de återvända hem. Heine har i sin barndom i Düsseldorf sett sådana hemvändande franska soldaterna i sina trasiga uniformer tåga genom staden.

I dikten beskrivs hur grenadjärerna, när de passerar Tyskland, får höra att Frankrike förlorat kriget och att kejsaren nu satt fången. De blir tungsinta, såren bränner mer än vanligt. Är livet värt att leva? Den ena säger till sin vän: Om jag dör på vägen hem, tag mig med och

Nach Frankreich zogen zwei Grenadier',
die waren in Rußland gefangen;
und als sie kamen ins deutsche Quartier,
sie ließen die Köpfe hangen.

Da hörten sie beide die traurige Mär,
dass Frankreich verlorengegangen,
besiegt und zerschlagen das große Heer –
und der Kaiser, der Kaiser gefangen.

Da weinten zusammen die Grenadier'
wohl ob der kläglichen Kunde.
Der eine sprach: "Wie weh wird mir,
wie brennt meine alte Wunde".

Der andre sprach: „Das Lied ist aus,
auch ich möcht' mit dir sterben;
doch hab' ich Weib und Kind zu Haus,
die ohne mich verderben“.

„Was schert mich Weib, was schert mich Kind,
ich trage weit beßres Verlangen;
lass sie betteln gehn, wenn sie hungrig sind –
mein Kaiser, mein Kaiser gefangen!

Gewähr mir, Bruder, eine Bitt:
Wenn ich jetzt sterbern werde,
so nimm meine Leiche nach Frankreich mit,
begrab mich in Frankreichs Erde.

Der Ehrenkranz am roten Band
Sollst du aufs Herz mir legen;
Die Flinte gib mir in die Hand
Und gürt mir um den Degen.

So will ich liegen und horchen still,
wie eine Schildwach' im Grabe,
bis einst ich höre Kanonengebrüll,
und wiehernder Rosse Getrabe.

Dann reitet mein Kaiser wohl über mein Grab,
viel Schwerter klirren und blitzen;
dann steig' ich gewaffnet hervor aus dem Grab –
den Kaiser, den Kaiser zu schützen!“
HEINRICH HEINE

begrav mig i Frankrikes jord. Fäst hederskorset på mitt bröst. Stick geväret i min hand. Spänn min värja om mitt liv. Så vill jag ligga stilla och rak som en skiltvakt tills dess jag hör kanoners dån och hästars gnäggande. Då är det kejsaren som rider över min grav. Och väpnad skall jag stiga upp att skydda min kejsare.

Det framgår tydligt att Robert Schumann och Heinrich Heine delade en beundran för Napoleon. I sin tonsättning av balladen har Robert Schumann fångat den heroiska stämningen och i det avslutande partiet låter han melodin klinga ut i Marseljäsen.

Varför får vi sällan höra denna romans? Är beundran och hyllningen till den starka ledaren för tydlig? Men musiken är vacker, melodiös och innehållsrik!